

בס"ד. שיחת* יום ד' פ' האזינו, ליל וא"ו תשרי, ה'תשט"ז.

— לעסקני ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. עומדים אנו עתה בהזמן שבין ראש-השנה ליום-הכיפורים: ראש-השנה — הוא הזמן שבו ממליכים בני ישראל את הקב"ה למלך, כלשון חז"ל¹ "שתמליכוני עליכם"; ב"עשרה ימים שבין ראש-השנה ליום-הכיפורים"², "עשרת ימי תשובה" (שבהם נכללים גם ר"ה ויוהכ"פ עצמם) — מבקשים מהקב"ה שיתן שנה טובה ומתוקה; וביוהכ"פ — נעשית ה"חתימה טובה" של בקשות אלו, דהיינו שהקב"ה חותם על כך שיתן לבני ישראל את כל הנצרך: בריאות, פרנסה, ואפילו כבוד.

והנה, כיון שכאו"א יודע כיצד עברה אצלו השנה הקודמת — שהנהגתו היתה כדבעי רק במשך רוב השנה, אבל היו רגעים אחדים שבהם לא התנהג כדבעי — ירא הוא להכנס ("אַריינלאַזן זיך") לחשבונות, שהרי מי יודע מה יהי הסך-הכל של החשבון... ולכן מבקש מהקב"ה שלא יציב "תנאים" ושלא ייכנס בחשבונות, אלא יתן לו שנה טובה ומתוקה מידו הרחבה, מבלי הבט על הנהגתו בשנה שעברה, ואפילו לא על הנהגתו שתהי' לשנה הבאה, בידעו שאינו אלא בשר-וודם, שפעמים שהוא חזק יותר ופעמים שהוא חלש יותר כו'.

והנה, הסדר בזה הוא — כדאיתא בספרים שכאשר מבקשים בקשה מסויימת, צריך גם המבקש עצמו להתנהג באופן המתאים, פחות או יותר, לבקשה זו, ואזי תתמלא בקשתו.

ובענינו:

כאשר מבקשים מהקב"ה שיתן דבר מסויים — נשאלת השאלה: כיון שהקב"ה אינו חייב דבר לאף אחד — שהרי אף אחד אינו עושה לו "טובה", שיהי' חייב לו תמורת "טובה" זו — מניין העוז ("וואָס פאַר אַ ברייטקייט האָט מען") לבקש בקשה מהקב"ה?

מוגה.

(1) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

(2) שם יח, א. רמב"ם ה'ל' תשובה פ"ב ה"ו. וש"נ.

* שיחה זו (מלבד ס"א) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 644 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי

והעצה לזה — ליתן צדקה לאדם שמעולם לא ראהו ולא קיבל ממנו שום דבר, וגם הלה לעולם לא יחזיר לו טובה, ואעפ"כ נותן לו את כל צרכיו, ללא חשבונות וללא תנאים.

ואזי — יש לו התוקף לפנות להקב"ה ולומר לו: ומה אני, שהנני אדם קטן ("א קליינער מענטשעלע"), ואעפ"כ נתתי מממוני שיגעתי עבורו — או (עכ"פ) שהי' ביכלתי להשיג עבורו מה שאחפון³ — לאדם זר ומזר ("א ווילד פרעמדן מענטשן"), שמעולם לא ראיתיו ולעולם לא אקבל ממנו דבר בחזרה — הרי עאכו"כ אתה, הקב"ה, צריך ליתן מידך הרחבה את כל צרכי, מבלי להעמיד תנאים ומבלי לערוך חשבונות. [וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א בפנותו לא' המנדבים שאמר שיתן סך מסויים על איזה תנאי — שיתן את הסכום האמור ללא תנאים].

*

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר פתח פעם התוועדות⁴ בהענין ד"אכל בי עשרה שכינתא שריא"⁵.

ואף ש"לית אתר פנוי מיני"⁶, שהקב"ה נמצא בכל מקום, וא"כ, מהי פעולתם של "בי עשרה"?

אלא הענין הוא, שבשעה שישנם עשרה מישראל יחד, אזי השכינה שרוי' בגילוי יותר, ואז מגיע לב יהודי ביתר קלות להתעוררות⁷.

הענין ש"לית אתר פנוי מיני" — יש צורך בהתבוננות בזה. יש להתבונן בכך, איך שהקב"ה ברא את העולם ומנהיג את העולם, וממילא נמצא הוא בכל האופנים ("אומעטום") — בכל זמן ובכל מקום. צריכים איפוא להתבונן ("זיך אַריינטראַכטן") בכך.

אבל בשעה שנמצאים עשרה מישראל יחד — הרי אפילו מבלי להתבונן בזה, מתעוררים ללימוד התורה וקיום המצוות, כיון שאז שורה אלקות בגילוי, וממילא נשמתו של יהודי היא בהתעוררות.

ג. ישנם עולם, שנה ונפש⁸.

(7) ראה תניא אגה"ק סכ"ג. תניא פ"ו. וצע"ק מתניא ספ"א, תו"א נד, ג. וי"ל עפמ"ש בלקו"ת דרושי יוהכ"פ ט, ב. ואכ"מ (וראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות" ו"לקוטי פירושים" לתניא ע' פז).

(8) "כמבואר בספרי הקבלה ובפ"י הראב"ד לספר יצירה" (אוה"ת יתרו ע' תתטז).

(3) ראה תניא פל"ז (מח, סע"ב).

(4) ראה שיחות י"ד אייר תש"ד וכ"ו אדר תש"ה (לחגיגה השנתית דמרכז הישיבות תות"ל) ב"מאמר הפתיחה" ס"א (סה"ש תש"ד ע' 175 ותש"ה ע' 74).

(5) סנהדרין לט, א.

(6) תקו"ז תנ"ז (צא, סע"ב). הובא בתניא

שעהיה"א פ"ז.

כשם שישנם חילוקים בנפש, דהיינו שישנה מעלה יתירה כשנמצאים עשר נפשות מישראל יחד — כך ישנם חילוקים בזמן ומקום, שזהו הענין דשנה ועולם.

בשעה שנמצאים בבית־הכנסת, בבית־המדרש או בישיבה — הרי זה באופן אחר לגמרי מאשר בשעה שנמצאים ברחוב וכדומה, כיון שמצד מקום הקודש עומדים בהתעוררות.

וכן ישנו חילוק גם בזמן — שבשבת ויום־טוב, או בעשרת ימי תשובה, עומדים אז בהתעוררות עמוקה יותר מאשר בכל השנה.

וא"כ, בשעה שמתקבצים כל שלושת הדברים יחד,

— נמצאים כאן עשרה מישראל, וכמ"פ עשרה; ונמצאים בהזמן דעשרת ימי תשובה, אשר על זמן זה נאמר² "דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב"⁹, שהקב"ה קרוב לכאו"א מישראל, מי שהי' ובאיזה מקום שהי'; ונמצאים בבית שבו התפלל ולמד כ"ק מו"ח אדמו"ר במשך עשר שנים —

הרי מצד כל ג' הענינים יחד, ודאי שזוהי שעת רצון ושעת הכושר להתעורר בכל הענינים דתורה ומצוות בהנוגע לחיי היום־יום.

והרי זוהי תכלית התורה — להיות כדבעי לא רק כשנמצאים בעשרה בבית־הכנסת או בישיבה ובהזמן דעשרת ימי תשובה, אלא להתנהג גם בכל זמן ובכל מקום בהתאם לההתעוררות שבה עמדו כשהיו בצבור בעשרת ימי תשובה בבית־הכנסת.

ובכדי שתהי' ההנהגה במשך כל השנה כדבעי — הנה בהזמן דעשרת ימי תשובה לוקחים כח וחוזק ("שטאַרקייט") שגם בכל השנה תהי' ההנהגה כדבעי, ולהיות בקירוב להקב"ה.

והרי הקב"ה הוא בעל־הבית היחידי ובעל־הבית האמיתי על העולם כולו, ועי"ז ש"עשה רצונך כרצונו" — "יעשה רצונו כרצונך"¹⁰, שהקב"ה יתן את כל הנדרש, הן ברוחניות והן בגשמיות.

ד. ובזה יובן קישור הענינים דיום כפור עם תפלת כהן גדול שהי' אומר מיד לאחרי העבודה:

יום כפור הוא היום הקדוש ביותר בכל השנה (שנה), שאז התעוררות

(10) ע"פ אבות פ"ב מ"ד.

(9) ישעי' נה, ו.

הנשמה היא הרבה יותר מבשאר ימות השנה (נפש), וברוב היום נמצאים בבית-הכנסת, במקום קדוש (עולם).

ובפרט בזמן שבית-המקדש הי' קיים — שהכהן הגדול הי' בקדשי הקדשים, ומיד לאחר העבודה הי' מתפלל תפלה קצרה¹¹ להקב"ה על פרנסה עבור כל בני ישראל. כי כאשר בני ישראל מתקשרים ועומדים בקירוב להקב"ה, אזי אפשר לפעול אצל הקב"ה את כל הנדרש, ללא בקשות יתירות, אלא מספיק תפלה קצרה, שתהי' פרנסה, ופרנסה בכבוד, וילדים, גם בגשמיות, כמפורט ב"תפלה קצרה" דכהן גדול¹².

ה. הנני מברך את כולכם בהצלחה רבה בכל עניינכם הפרטיים, וכן בהצלחה רבה בעבודתכם לטובת הישיבה¹³, ששיבת תומכי-תמימים תוכל לפתוח את דלתותי' ולהכניס הרבה יותר תלמידים, שיהיו לאח"ז מנהיגים בישראל, ויפיצו אלקות בעולם¹⁴.

ועי"ז יזכו לחתימה וגמר חתימה טובה בתוך כלל ישראל.

בעולם, והיינו שע"י ההנהגה בעצמכם בדרך התורה והמצוה, וע"י הקמת דורות שיתעסקו בקירוב יהודים להקב"ה — שענין זה נעשה ע"י תלמידי הישיבה, שלא יסתפקו בעבודתם בעצמם ("זיין פרום פאר זיך אַליין"), אלא יהיו גם מנהיגים של כל בני ישראל, שינהיגו אותם בדרך הנכונה בגשמיות וברוחניות (מהנחה בלתי מוגה).

11) ראה יומא נב, ב (במשנה). שם נג, ב.
12) ראה גם שיחת יום ד' פ' האזינו, ז' תשרי תשי"ד (לעסקני יתות"ל) ס"ז (תו"מ ח"י ע' 18).
13) בכלל, ובפרט ב"דינער" זה (מהנחה בלתי מוגה).
14) ותקוותי, שזמן זה של עשי"ת יתן תוספות חיות וחום בענין הפצת אלקות